
ESITUTKINNASSA HUOMIOITAVIA ERITYISPIIRTEITÄ LAPSEEN KOHDISTUVISSA RIKOKSISSA

LAPSEN KUULEMINEN

- Asetus esitutkinnasta ja pakkokeinoista (EPA) 11 §

-lasta on kohdeltava esitutkinnassa hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla

-lapsiin kohdistuvat tutkintatoimenpiteet mahdollisuuksien mukaan annettava tehtävään erityisesti perehtyneiden poliisimiesten suoritettavaksi

Kuuleminen videotallenteelle (ETL 39 a §)

- kuuleminen tapahtuu ääni- ja kuvatallenteelle, kun lapsi on alle 15-vuotias ja kuulustelukertomusta on tarkoitus käyttää todisteena oikeudenkäynnissä
- perusteena OK 17:11.2 § ja ETL 39 a § **kontradiktorisuusperiaate**
 - oikeudenkäynnin perusperiaate välittömyys ja suullisuus
 - poikkeuksena alle 15 -vuotiaan henkilön kuuleminen
 - videotallenteella olevaa kertomusta voidaan käyttää oikeudenkäynnissä todisteena, **mikäli syytetylle on varattu mahdollisuus esittää kuulusteltavalle kysymyksiä**
 - mahdollisuus annetaan esitutkinnassa
 - selvä merkintä kuulustelupöytäkirjaan
 - videotallenne tai purettu versio

Lapsen kuuleminen asiantuntijan toimesta (ETL 39 a §)

- Tutkinnanjohtaja voi päättää, että lapsen kuuleminen voi tapahtua muunkin kuin esitutkintaviranomaisen toimesta
 - tapauskohtainen harkinta
 - (jonkinlaisena linjauksena alle 6 -vuotias lapsi (SM:n ohje lapsen kohtaaminen poliisitoiminnassa ja esitutkinnassa; SM-2006-02026/Ri-2))
 - kuulemisen tekee sairaanhoitopiirin (TAYS) lasten oikeuspsykiatrinen työryhmä
 - virka-apu
- asiantuntijalausunto (ETL 46 §)
 - mikäli merkitystä asian esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai oikeudenkäynnissä

Oikeudenkäyntiavustaja ja tukihenkilö (laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 2:1 a § ja 3 §); ROL

- seksuaalirikoksissa tuomioistuin voi määrätä asianomistajalle avustajan ja tukihenkilön
 - avustajan hankkimisen edellytyksenä, että asianomistajalla on vaatimuksia
 - ellei erityisestä syystä tarpeetonta
- poliisilla informointivelvollisuus / asianomistajan kuulustelupöytäkirjamerkinnot

HUOMIOITAVA MYÖS MUIDEN TUKIPALVELUIDEN MAHDOLLISUUS

- mm. rikosuhripäivystys

Edunvalvonta

- alle 15-vuotiaan lapsen puhevaltaa käyttää huoltaja
- 15-vuotta täyttäneellä henkilöön kohdistuvassa rikoksessa huoltajan ohella rinnakkainen puhevalta

- edunvalvojan hankkiminen eturistiriitatilanteissa (laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 10.3§)
 - epäiltynä on lapsen vanhempi tai muu huoltaja
 - epäiltynä edunvalvojan puoliso tai muu edunvalvojalle läheinen henkilö
 - huoltajan ja lapsen edut ristiriitaiset
 - hakemus maistraatin tai sosiaaliviranomaisen kautta

Kuulustelutilanteessa mukana olevat henkilöt

- pääsääntö, että lapsen kuulustelutilanteessa mukana vain kuulustelija ja lapsi
- vrt. ETL 33 § ja 34
 - huoltajalla, asianosaisen avustajalla, tukihenkilöllä, todistajalla ja syyttäjällä oikeus olla läsnä kuulustelussa

Poliisi-syyttäjäyhteistyö

- erityisen tärkeää lapsiin kohdistuneiden rikosten tutkinnassa
- ETL 15 §:n mukainen velvollisuus ennakoilmoituksen tekemiseen syyttäjälle
 - syyttäjän mukaantulo jo esitutkinnan alkuvaiheissa
 - tutkinnan suuntaaminen
 - lapseen kohdistuvien tutkimusten tekemisen arviointi yhdessä tutkinnanjohtajan kanssa

